

rabilirsin. Artık o kimseyi, bağışlanma ve cömertce verilecek bir ecirle müjdele.” mealindeki 11. ayetidir. İsrâ Suresi'nin 25. ayetinde de Allah'a başvuran iyi kimselerin bağışlanacağı belirtilmektedir.

Öte yandan Allah Teâlâ, kullarının işledikleri herhangi bir günahdan dolayı Allah'ın rahmetinden ümit kesmemelerini, derhal o kötülükten sıyrılıp Allah'ın bağışına sığınmalarını emretmiş ve Allah'a ortak koşmanın dışında bütün günahların bağışlanabileceğini bildirmiştir. Bu hususla ilgili olarak Zümer Suresi'nin 53. ayetinde şöyle buyurulmuştur: “De ki, ey kendi nefisleri aleyhine aşırı giden kullarım! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları bağışlar.” Nisa Suresi'nin 48. ayetinde de Allah'a ortak koşmanın dışında diğer günahların bağışlanacağı belirtilerek şöyle buyurulmuştur: “Allah, kendisine ortak koşulmasını aslâ bağışlamaz. Bundan başkasını, (günahları) dilediği kimse için bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse büyük bir günah (ile) iftira etmiş olur.” Aynı surenin, benzeri ifadelerin yer aldığı 116. ayetinde de şöyle buyurulmuştur: “Allah kendisine ortak koşulmasını elbette bağışlamaz. Bundan başkasını dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan kimse derin bir sapıklığa sapmış olur.”

Bu ayet-i kerimelerde belirtildiği üzere Allah'a ortak koşmanın dışında diğer günahları Allah'ın dilediğine bağışlayacağını bilmek ve Allah'ın bağışlamayı dilediği insanlardan olmanın yoluna girmek gerekir. Allah Teâlâ'nın, şükür ve istiğfarda bulunan iman ehlini azap etmeyeceğini müjdeleyen ayet-i kerîmeleri okuyup anlayarak şükür ve istiğfardan geri durmamak îcâp eder. Nisa Suresi'nin: “Eğer siz iman eder ve şükrederseniz, Allah size neden azap etsin? Allah şükre karşılık veren ve her şeyi bilendir.” mealindeki 147. ayeti ile Enfal Suresi'nin: “Sen onların içinde iken Allah, onlara azap edecek değildir ve onlar mağfiret dilerlerken de Allah onlara azap edici değildir.” mealindeki 33. ayeti her müslümanın kulağına küpe olmalıdır.

Bu inanç ve bilinçle kişi kim olursa olsun sürekli kendisi, ana-babası ve tüm yakınlarıyla gelmiş geçmiş

müminlerin tümüne Allah'tan rahmet ve mağfiret dileğinde bulunmayı ihmal etmemelidir. Bu hususta Hz. İbrahim Aleyhisselam'ın İbrahim Suresi'nin 41. ayetinde yer alan:

رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ
الْحِسَابُ

“Ey Rabbimiz! (Amellerin) Hesap olunacağı gün beni, ana-babamı ve müminleri bağışla.” mealindeki duasını dilinden düşürmeyecek şekilde devamlı okumaya çalışmalıdır. Her namazın sonunda okuduğumuz “Rabbenağfirli velivâlideyye velil mü'minîne yevme yekûmu-l hisâb.” duası bu duadır Dikkat edileceği üzere herkes kıldığı namazın sonunda bu duayı okuyarak kendisinin, ana-babasının ve bütün müminlerin bağışlanmasını dilemektedir.

Ashâb-ı kirâmdan Abdullah bin Mes'ud şöyle demiştir: Allah'ın kitabında (Kur'ân'da) iki ayet vardır ki, her hangi bir kul günah işledikten sonra o ayetleri okur ve Allah Teâlâ'dan mağfiret dilerse, Allah onu bağışlar. Bu ayetlerin biri Nisa Suresi'nin: “Kim bir kötülük yapar yahut nefisine zulmeder de sonra Allah'dan mağfiret dilerse, Allah'ı çok yarlıgayıcı ve esirgeyici bulacaktır.” mealindeki 110. ayeti, diğeri de Al-i İmran Suresi'nin (yukarıda meali verilen) 135. ayetidir.

İstiğfarın müslümana sağladığı saadeti muhtelif hadîs-i şerîflerinde beyan buyurarak ümmetine çokça istiğfarda bulunmalarını tavsiye eden sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in, gayretimizi kamçılayan hadîs-i şerîflerinden birkaçını buyurun birlikte okuyalım:

1-“Günahlarına karşılık Allah'dan af dilemeyi devamlı huy edinenlere ulu Allah, her sıkıntı için bir kurtuluş çaresi, her kederin arkasından bir rahata kavuşma imkânı verir ve hiç ümit etmediği yerlerden rızkını temin eder.”

2-“Allah'a andolsun ki; Ben günde yetmiş kereden daha çok olmak üzere tevbe eder, Allah'dan beni af etmesini dilerim.”

3-“Kişi günde yetmiş kere tevbe etse bile yine bu konuda fazla ısrar etmiş sayılmaz.”

4-“Kim

اسْتَغْفِرُ اللَّهَ الْعَظِيمَ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ
وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

'estağfirullahe' azîme'llezî lâ ilâhe illâ huve' hayye' kayyûme ve etübü ileyh' yani 'tüm varlığa hükmetme gücünü elinde tutan, diri ve Allahlıkta başka bir ortağı olmayan, yüce Allah'dan günahlarının affını diler, tevbe ederim' derse, onun yapmış olduğu (bütün küçük günahlar) Allah tarafından affedilir.”

5-“Günahlardan afedilmenin en güzeli (Allah'ın hoşuna giden şekli):

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبِّي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ خَلَقْتَنِي وَأَنَا عَبْدُكَ وَأَنَا
عَلَىٰ عَهْدِكَ وَوَعْدِكَ مَا اسْتَطَعْتُ أَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ مَا
صَنَعْتُ أَبُو لَكَ بِنِعْمَتِكَ عَلَيَّ وَأَبُو بَدْنِي فَاغْفِرْ لِي فَإِنَّهُ
لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ

'Allahümme ente Rabbî lâ ilâhe illâ ente halaktenî ve ene abdûke ve ene alâ ahdike ve va'dike mesteta'tü e'üzü bike min şerri mâ sana'tü, Ebû'ü leke bi ni'metike aleyye ve ebû'ü bi zembî fağfirli fe innehû lâ yağfiru'z zünûbe illâ ente.', yani 'Ey Allah'ım! Sen benim Rabbimsin. Senden başka Allah yoktur. Beni yaratan Sensin. Ben, Senin kulunum. Senin emrin ve va'din üzerine gücümün yettiği kadar, yaptığım kötülüklerden Sana sığınıyorum. Bana verdiğin nimetleri ve yaptığım günahları itiraf ediyorum. Beni affeyle!.. Çünkü günahları ancak Sen affedersin.' demendir. Kim bu duayı samîmî bir imanla okuduğu günün akşamından önce ölürse cennetliklerdendir. Ve kim bu duayı samîmî bir imanla okuduğu gecenin sabahından önce ölürse cennetliklerdendir.”

Mealleri arz edilen ayet ve hadîslerde belirtilen incelik ve yücelikleri dikkat ve dirâyetle düşünüp, Hak'tan bağış dileme ve halkı bağışlama yönünde yol almamız temennisıyla sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in tavsiye ettiği istiğfar dualarını okumaya ömür boyu devam ederek mağfiret-i Mennân'a mazhar olan mutlu Müslümanlardan olmamızı niyaz ediyorum.

“Derdinizi ve devasını bildireyim.
Derdiniz, günahlar, devası da istiğfardır.”

Hadîs-i Şerîf

YOKSULLARA YARDIM
VE EĞİTİM VAKFI

Bağışlama ve Bağışlanma ile
İstiğfarın İslam'daki Yeri

Hazırlayıp Hakkın rızası için
halkın hizmetine sunan

Dr. İbrahim Ateş

2 Kasım 2016

BAĞIŞLAMA VE BAĞIŞLANMA İLE İSTİĞFÂRIN İSLAMDAKİ YERİ

Bağış ve barış, insanların ömür boyu arzuladığı, görmeyi ve ermeyi dilediği güzelliklerdendir. Benim de çok sevdiğim sözcüklerden biri bağış, diğeri barıştır. Çünkü insanların kendileri ve başkalarıyla barışık olmaları, birbirini hoş görüp bağışlamaları, Allah'ın da hoşlandığı bir haldir. Dolayısıyla Allah tarafından bağışlanmayı dileyenler, insanları bağışlamayı denemelidirler. Tevbe ve istiğfar eden kullarının günahlarını bağışlayacağını bildiren Allah Teâlâ'nın, kullarının da birbirinin suçlarını bağışlamalarını istediğini bilmelidirler. Yekdiğerine iyi dilek ve dualarda bulunmanın önemini de unutmamalıdır.

İnsan yanlış yanlı bir davranışta bulunabilir. Yanlışını düzeltme ve hatalı hareketlerine son verme yönüne gitmesi gerekir. İyi niyetle uyarılması ve davranışlarının düzeltilmesi için yapıcı yaklaşımlarda bulunulması icap eder. Yanlı yaymanın, piyeyi deve etmenin, küçük bir hatayı büyütmenin ve asgari bir yanlı abartıp ayyuka çıkarmanın anlamı yoktur. Düşene tekme atmak değil, elinden tutmak gerekir. Unutulmamalıdır ki, bağışlanmak suçlunun, bağışlamak da güçlünün işidir.

Kişi kim olursa olsun, "benim bağışlanacak bir suçum yok. Dolayısıyla bağışlanmaya da ihtiyacım yok." dememeli, ömür boyu her gün Allah'dan bağış dileyip istiğfar etmelidir. Hz. Peygamber (s.a.v.)'in dahi her gün 70 defa istiğfar ettiği unutulmamalıdır. İstiğfar etmek; Allah'tan af dilemenin yanında, günaha ya-naştırmamayı da istemektir.

Farkında olarak veya olmayarak, her gün bağış dilememiz gereken bir çok hatalı hareket ve günahlarımızın olduğunu düşünerek, günah kirlerinden arınmak için bağış banyosuna girmeli ve tevbe suyu ile yıkanmalıyız. Elimizden, dilimizden, gözümüzden, gönlümüzden, kulağımızdan ve diğer uzuvlarımızdan meydana gelen ve gelecek olan yanlı davranışların doğuracağı kirlenden arınmanın yoluna girmeliyiz.

Düşünce, duygu ve davranışlarda aslanan, doğru, düzgün, dengeli ve dirâyetli olmaktır. Ancak her insan Yaradan'a ve yaratıklara karşı bazı davranışlarında hatalı hareket edebilir. Hatanın farkında olunca dönüş yapıp ona son vermesi, tekrarına tevessül etmemesi ve yaptığı yanlıstan dolayı özür dileyip, durumunu düzeltme cihetine gitmesi gerekir. Bu husus, Kutsal Kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in En'am Suresi'nin 54. ayetinde şöyle dikkatimize getirilmektedir: **"Ayetlerimize inananlar sana geldiğinde onlara deki: Selam size, Rabbiniz rahmet etmeyi kendisine yazdı. Gerçek şu ki: Sizden kim bilmeyerek bir kötülük yapar, sonra ardından tevbe edip de, kendisini ıslah ederse, bilsin ki Allah çok bağışlayan, çok esirgeyendir."**

Her müslüman bu ayet-i kerimeyi dikkatle okuyup, Allah Teâlâ'nın kullarına karşı ne kadar lütufkâr, ne kadar bağışlayıcı ve ne kadar merhametli olduğunu öğrenip, O'na karşı edep ve saygıya mugâyyir olan davranışlardan kaçınmalı, ömür boyu kullukta kaim, iman ve ibâdetle dâim olmanın gayreti içinde olmalıdır. İnsanlık îcabı nefsine uyup, yanlı bir davranışta bulunması hâlinde derhal dönüş yaparak af ve mağfiret dileğiyle Allah Teâlâ'nın bağışına sığınmalıdır.

Yaptıkları yanlılıklardan sonra gönülden ve samîmî bir nedâmet duygusuyla Allah'a dönüp günahlarının bağışlanmasını dileyen kullarının tevbelerini kabul edip, onları bağışlayacağını bildiren yüce Rabbimiz, Kutsal Kitabımız Kur'ân-ı Kerîm'in 128 ayetinde mağfiret kökenli kelimelerle bağışlanma ve bağışlanma konusunu dikkatimize getirmektedir. Ayrıca 91 ayette gafûr, 5 ayette gaffâr, 2 ayette de gâfir kelimeleriyle Kendisinin bağışlayıcı olduğunu bildirmektedir. Tevbe ve istiğfar edip bağışlanma dileğiyle Kendine dönen kullarını bağışlayacağını, onlara bildirmesini Hz. Peygamber (s.a.v.)'e emretmiştir. Bu ilahî emir Hicr Suresi'nin 49. ayetinde şöyle vurgulanmıştır: **"(Resûlüm!) Kullarıma Benim çok bağışlayıcı ve pek esirgeyici olduğumu haber ver."** Lütfen bu ayeti dikkatle ve defalarca okuyup anlamaya, üzerinde durup

düşünmeye ve yüce Rabbimizin bizlere karşı ne kadar lütufkâr olduğunu kavramaya çalışalım. Bizlere bu kadar lütufkâr, bağışı bol ve rahmeti sonsuz olan yüce Rabbimize karşı edebe aykırı ve saygısız davranışlardan uzak duralım. Kur'ân-ı Kerîm'de mağfiret kökenli kelimelerin yer aldığı yukarıda ifade edilen 128 ayeti dikkatle ve dirâyetle okuyarak bağışlanma ve bağışlanma ile ilgili ilahî îzâhı idrâk etmeye çalışalım.

Bu cümleden olarak insanların bağışlanması ile Allah Teâlâ'nın bağışlanması arasındaki farkı, günahları kimin bağışlayabileceğini, kimlerin günahlarının bağışlanacağını ve hangi günahların bağışlanıp, hangilerinin bağışlanmayacağını öğrenmenin gayreti içinde olalım.

Tabii ki insanların birbirini bağışlamaları ile Allah Teâlâ'nın kullarını bağışlaması aynı değildir. İnsanlar, hemcinsleri tarafından kendilerine karşı yapılan hak-sızlık, edepsizlik ve saygısızlık gibi hâl ve hareketleri cezalandırmayıp, tekrar etmemesi temennisiyle onları affedip kusurlarını bağışlayabilirler. Öfkelerine yenilmeyip, bu tür suçları işleyenleri bağışlamaları da Allah ve insanlar katından hoş karşılanan bir davranış olur. Bu hususla ilgili ayetlerden biri olan Âl-i İmran Suresi'nin 133. ayetinde Allah tarafından bağışlanacakları ve kendileri için genişliği göklerle yer kadar olan cennetin hazırlandığı müjdelenen takvâ sahiplerini tanıtan 134. ayeti kerîmesidir ki, meali aynen şöyledir: **"O takvâ sahipleri, bollukta da darlıkta da Allah için harcarlar. Öfkelerini yutarlar ve insanları affederler. Allah da güzel davranışta bulunanları sever."** Bu ayette öfkelerini yutup, insanları affedenlerin takvâ sahibi cennet ehlerinden oldukları müjdelenmektedir.

Bu müjdeye mazhar olmak için Allah'ın kullarının eksik davranışlarını affedip uygun bir ifadeyle bir daha tekrar etmemesi hususunda uyarıda bulunmanın onun için de, kendisi için de, toplumu için de güzel ve yapıcı bir yaklaşım olduğunu ifade etmek isterim.

Bu vesîleyle Sevgili Peygamberimiz (s.a.v.)'in kullarımıza küpe olmasını dilediğim şu hadîs-i şerîfini sizlerle paylaşmak isterim: **"Kim bir müslümanın dünyadaki sıkıntılarında birini giderirse, Allah da onun kıyamet gününde sıkıntılarında birini giderir. Kim darda kalmış birine kolaylık gösterirse, Allah da ona dünya ve ahirette kolaylık gösterir. Kim bir müslümanın kusurunu gizlerse, Allah da onun dünya ve ahiretteki kusurlarını örter. Kul, din kardeşine yardımcı olduğu müddetçe Allah da ona yardımcı olmaya devam eder."**

Müminlerin bazı güzel özelliklerinin beyan buyurulduğu Şûrâ Suresi'nin 37. ayetinde de: **"... Kızdıkları zaman kusurları bağışlarlar."** buyurulmaktadır. Bu ayet-i kerîmenin dikkatle okunup incelendiğinde de anlaşılacağı üzere insanların bağışlayacakları şeyler, diğerleri tarafından kendilerine karşı işlenen kusurlardır.

Günahların bağışlanması ise insanların yapacağı bir iş olmayıp, Yüce Yaradan'ın yapacağı bir lütuftur. Âl-i İmran Suresi'nin 135. ayetinde yer dan: **"... Günahları Allah'dan başka kim bağışlayabilir ki?..."** mealindeki ilahî uyarı bu gerçeği dikkatimize getirmektedir. İslam dininde, hıristiyanlıktaki gibi günah çıkarma olayı yoktur. Günahları kullar işlerler ama onları ancak Allah bağışlar.

Kimlerin günahlarının bağışlanabileceğini öğrenmek için Kur'ân-ı Kerîm'i incelediğimizde, bu hususla ilgili ayetlerden, muttakî müminlerin yani Allah'a inanıp, O'na karşı gelmekten sakınan insanların işledikleri günahlardan pişmanlık duyarak, samîmiyetle tevbe ve istiğfar edip, Allah'tan bağış dilemeleri hâlinde günahlarının bağışlanacağını öğrenmekteyiz. Bu gerçeği dikkatimize getiren ayetlerden biri Mülk Suresi'nin 13. ayetidir ki, bu ayetin meali aynen şöyledir: **"Doğrusu görünmediği halde Rablerinden korkanlara onlara, bağışlanma ve büyük bir ecir vardır."** Bir diğeri de Yâsîn Suresi'nin: **"Sen ancak, Kur'an'a uyan ve görmediği halde Rahmân'dan korkan kimseyi uya-**